Με αφορμή το Ζυθοποιείο μαργαριταριών της Γιένι Βαλ ή όταν κατουράς να με σκέφτεσαι

Για να μιλήσεις για το βιβλίο της Βαλ, μάλλον πρέπει να μιλήσεις για τα στοιχεία που έχουν να κάνουν με τη ρευστότητα, τους μετασχηματισμούς, την υγρασία, την υλικότητα, τη διερεύνηση των ορίων. Η ίδια η Βαλ σε μια συνέντευξή της στο NPR λέει ότι την ενδιαφέρουν οι αφηγήσεις για μεταμορφώσεις και μετασχηματισμούς.

Στο ίδιο Μέσο μια κριτική για το *Ζυθοποιείο μαργαριταριών* αναφέρεται στην Τζούλια Κρίστεβα και στο *Powers of horror*. Εκεί η Κρίστεβα προσεγγίζοντας το αποκείμενο (abjection) γράφει ότι δεν είναι η έλλειψη καθαρ(ι)ότητας ή υγείας που οδηγεί στο αποκείμενο (ή στην περίπτωσή μας στο αποτρόπαιο, σ' αυτό που δυσκολευόμαστε να διανοηθούμε), αλλά αυτό που διαταράσσει την ταυτότητα, αυτό που αναστατώνει τη δομή, την τάξη. Αυτό που δεν σέβεται τα σύνορα και τις ορισμένες θέσεις. Το αμφιλεγόμενο, το διφορούμενο. Και αναρωτιέται η Κρίστεβα: Πώς μπορώ να είμαι χωρίς όρια;

Αυτή είναι πιθανότατα η καλύτερη περιγραφή του βιβλίου της Βαλ. Η Τζο φτάνει σε μια ξένη χώρα για να σπουδάσει. Εκεί γνωρίζει την Κάραλ, συγκατοικεί μαζί της κι από κει και πέρα ανοίγεται μπροστά μας ένα ρευστό τοπίο, ένα παραπλανητικό αλλά εντελώς πραγματικό αλλού, ένα αλλού διφορούμενο, ρευστό, αλλόκοτο. Ένα αλλού που αναβλύζει μέσα από το σπίτι–ζυθοποιείο, μέσα από τα δωμάτια, μέσα απ' τις επιθυμίες, μέσα από τα ίδια τα σώματα. Ένα αλλού που αμφισβητεί όλα τα όρια, τα συναισθηματικά, αλλά και τα υλικά.

Η Βαλ στο βιβλίο της πιάνει μια σειρά από θέματα που επανέρχονται διαρκώς στον δημόσιο διάλογο, στην ποπ κουλτούρα, αλλά και σε πιο θεωρητικές συζητήσεις. Από το ecosexuality (που είδαμε με θαυμαστό τρόπο και στο *The Vegetarian* της Χανγκ Κανγκ) και τον κανιβαλισμό (που αποτελεί βασικό θέμα σε πρόσφατες σειρές και ταινίες όπως το *Raw*, το *The Bastard Son & The Devil Himself,* το *Fresh* και το *Bones and all* του Λούκα Γκουαντανίνο*)* μέχρι τα Άρλεκιν (αχ αυτό το δίπολο χαμηλό-υψηλό και αχβαχ πώς μπορεί η Βαλ να μας βάλει βαθιά σ' αυτό το φλερτ αμηχανίας και καύλας, αβολοσύνης και ερωτικής αγωνίας).

λεπτές, κυματιστές, χρυσές κορδέλες

Προσωπικά όμως, για λόγους που ούτε ξέρω, ούτε θέλω να φανταστώ ή να εξηγήσω, διάβασα το βιβλίο κυρίως ως μια αναστάτωση γύρω απ' τα τσίσα.

I. Εισαγωγή στα τσίσα

Αντιγράφω από τη σελίδα 11: *στάθηκα όρθια μπροστά από τη λεκάνη κι άνοιξα το παντελόνι μου σαν άντρας· μου φαινόταν σχεδόν περίεργο που δεν είχα πέος να το βγάλω από το φερμουάρ. Όταν κατέβασα το τζιν μου μέχρι τους αστραγάλους, το σκούρο, τριχωτό μου τρίγωνο μου φάνηκε παράξενο, σαν μισοτελειωμένο σκίτσο. Έκανα μεταβολή για να καθίσω κανονικά στη λεκάνη και κοίταξα ανάμεσα στα πόδια μου τη λεπτή γραμμή από ούρα να χάνεται μες στο νερό. Η βρόμικη, λευκή πορσελάνη γέμισε στυφές κίτρινες πιτσιλιές. Είναι σχεδόν κρίμα να τραβήξω το καζανάκι και να χαθεί όλο αυτό το χρώμα, σκέφτηκα.*

1. **II. Τα τσίσα ως ένα ενδεχόμενο ριζοσπαστικότητας / ρωγμής στην κανονικότητα**

Νεαρός φοιτητής σε επαρχιακή πόλη πίνω μεσημεριανό καφέ με το κλασικό παρεάκι στο αριστερίστικο καφέ της πόλης. Φτάνει φίλη καλή για να μας ανακοινώσει ότι χθες έκανε σεξ με τον Χ. Ακολουθεί ταραχή. Ο Χ. ήταν μεγαλύτερος από μας, δαπίτης (ο ορισμός του), ψηλό γυμνασμένο παιδί, με πατέρα φτασμένο δικηγόρο (νεοδημοκράτη, ο ορισμός του), κωλόπαιδο, μόνιμο πρώτο τραπέζι πιασμένο στο επαρχιακό μέινστριμ μπουζουξίδικο, πλούσιο, με καλές σχέσεις με τον τοπικό μαφιόζο-ιδιοκτήτη των πιο in μαγαζιών, με μεγάλο σουξέ στον φοιτητικό κόσμο και το αντίστοιχο εμετικό τουπέ. Ένας τυπικός δεξιός πλούσιος φοιτητής νομικής σα να λέμε. Εκτός όλων των άλλων, σε ένα μίνι πρωταθληματάκι 5*5 η ομάδα του, που αποτελούνταν από άλλους άθλιους δαπίτες μας είχε ξεφτιλίζει με ένα σκορ του στιλ 21-5 (όχι του στιλ, αυτό ήταν το σκορ, το θυμάμαι). Και αυτό δεν το σημειώνω για την ήττα, αλλά για την κουλτούρα του, η οποία συνίστατο στο να κλωτσάει πόδια, να παίζει λυσσασμένα, να τραβάει φανέλες και να διαμαρτύρεται μανιασμένα στον διαιτητή ακόμα και στο τελευταίο λεπτό με 16 γκολ διαφορά. Αν δεν φτάνει το ότι ήταν ένας φριχτός δαπίτης για να συνεννοηθούμε για τη φάση του, σίγουρα φτάνει αυτό. Η λύσσα να διαμαρτύρεται στον διαιτητή ενώ κερδίζει με 16 γκολ ένα λεπτό πριν τη λήξη του αγώνα.

Με αυτό το άτομο η φίλη μας είχε κάνει σεξ. Φυσικά, όντας νεαρά αγόρια (άρα μάλλον κυρίως σκατάνθρωποι) την κράξαμε χωρίς όριο. Υπό την πίεση της κατακραυγής ή και επειδή ήταν τόσο ωραίο άτομο που δεν την ένοιαζε αλλά κυρίως διασκέδαζε με όλο αυτό (και κάτι ήξερε περισσότερο από μας, παρόλο που τότε φαινόταν το αντίθετο), μας πέταξε ένα τυράκι. Ο Χ της είχε ζητήσει να τον κατουρήσει. Αυτό ήταν, αυτό χρειαζόμασταν. Αυτή η είδηση μας έφτασε για να τον κοροϊδεύουμε και να τον υποτιμούμε για πάντα από τότε και στο εξής. Τέτοιοι ήμαστε.

Σήμερα σκέφτομαι ότι σε αυτό ακριβώς το αίτημα θα μπορούσαμε να δούμε μια ρωγμή στην απίθανα κανονική του γενική συνθήκη. Ο Δαπίτης. Η διασημότητα της σχολής. Ο Άντρακλας. Τόλμησε και ζήτησε από μια νεαρή σε ένα one night stand να τον κατουρήσει. Άνοιξε μια χαραμάδα απ’ την οποία μπορούν να μπουν όλες οι αντιφάσεις και οι πολλαπλότητες των επιθυμιών. Αυτός ο καθαρός, ο γαλάζιος άνοιξε μια χαραμάδα να εισβάλλει στη ζωή και το σώμα του όχι η βρωμιά, αλλά αυτό το κάτι που διαταράσσει σύμπαντα, ταυτότητες και δομές. Σχολιάζει ο καλός συγγραφέας Γκαρθ Γκρινγουέλ «*Το σεξ είναι μια εμπειρία σφοδρής ευαλωτότητας. Είναι επίσης το πεδίο στο οποίο*

είμαστε περισσότερο performative από οπουδήποτε αλλού. Συνεπώς το σεξ είναι εκεί που είμαστε ταυτόχρονα όσο γίνεται πιο κοντά και όσο γίνεται πιο μακριά απ' την αυθεντικότητα (...) Τίποτα δε μας αποκαλύπτει και δε μας εκθέτει περισσότερο, όχι μόνο σωματικά, παρόλο που φυσικά κι αυτό δεν είναι ασήμαντο, αλλά και ηθικά, όσο το σεξ».

Εμείς, σε αντίθεση με τον Γκαρθ, ήμαστε κλειστόμυαλοι, μίζεροι. Ξέραμε μόνο να κοροϊδεύουμε, ίσως γιατί εμείς τότε δεν μπορούσαμε ακόμα ούτε να συλλαβίσουμε ένα τέτοιο (καυτό και δροσερό) αίτημα.

Βέβαια, για να μην φορτώνουμε την επιθυμία με χίλια δυο βάρη και για να μην πέσουμε στη λούμπα ότι μπορούμε όλα να τα εξηγήσουμε με ένα γραμμικό πολιτικό τρόπο, σήμερα ξανασκέφτομαι αυτό το αίτημα του Χ υπό το βλέμμα της Μάγκι Νέλσον. Ναι θα μπορούσαμε να υποψιαστούμε ένα ίχνος ριζοσπαστικότητας, μια μικρή λαχτάρα για ζωή και ελευθερία, αλλά θα πρέπει και να έχουμε υπόψη αυτό που λέει η Νέλσον, ότι δηλαδή μπορεί να μην υπάρχει το Μαύρο Κουτί της επιθυμίας, κάτι που βγάζει *πάντα* ένα νόημα. Λέει: «*Κι αν τελικά δεν υπάρχει ένα μοναδικό πράγμα που θέλουμε απ' το σεξ; Κι αν δεν υπάρχει μια Αλήθεια να αποκαλυφθεί; Κι αν δεν υπάρχει μία και μόνη αλήθεια για τους σεξουαλικούς εαυτούς μας (όπως για παράδειγμα ότι είμαστε υποτακτικοί, σαδιστές, straight, διαλυμένοι, επουλωμένοι); Δεν είναι άλλωστε αλήθεια ότι το σεξ τις περισσότερες φορές είναι κάτι ανάμεσα σε μάννα εξ ουρανού και σωρό από πτώματα;*»

Φλυάρησα. Αντιγράφω από τη σελίδα 131 και τη Γιένι Βαλ: *Αργότερα, συνέβη ξανά: ονειρεύτηκα ότι οι ξανθές της μπούκλες με κρατούσαν δεμένη σαν ζεστός, χρυσός, εξωσκελετός. Όταν ξύπνησα, τα σώματά μας ήταν βρεγμένα, υγρά. Το στρώμα βρομούσε ούρα. Ένα ζεστό, αραιό υγρό κύλησε στην παλάμη μου δίπλα στον μηρό της και μου έφερε στον νου τσάι με γάλα και ζάχαρη. Από το ταβάνι, από τους τοίχους, απ' όλες τις γωνιές του σπιτιού, άκουγα νερό να στάζει και νόμιζα ότι έσταζε από εμάς, για εμάς.*

III. Τα τσίσα ως απαλό ερωτικό κάλεσμα

Καθόμαστε σε ένα μπαρ. Πίνω τζιν και αυτή μπύρα. Μια μικρή παύση. Με κοιτάζει, κάνει λίγο μια λοξή αργή κίνηση με το κεφάλι και ύστερα σηκώνεται και λέει πολύ απαλά *πάω να κατουρήσω*. Την παρακολουθώ με το βλέμμα όσο πάει μέσα. Αργεί λίγο να γυρίσει ή ο χρόνος έχει διασταλεί και οι κανονικές αισθήσεις και τα μετρήματα έχουν πάει στο διάολο. Ο γενικός θόρυβός έχει διακοπεί. Ακούω μόνο έναν ήχο, βλέπω μόνο ένα χρώμα κι ύστερα επιστρέφει και απλά κοιταζόμαστε. Σε λίγο η συζήτηση συνεχίζεται, αλλά όχι στ' αλήθεια. Ακούμε μόνο έναν ήχο, βλέπουμε μόνο ένα χρώμα.

Αντιγράφω από τη σελίδα σ. 76: *Εκείνη έγνεψε, πέρασε γρήγορα δίπλα μου κι εξαφανίστηκε επάνω στο δωμάτιό της. Όταν μπήκα στο μπάνιο, ο χώρος μύριζε αχνά ούρα και στη λεκάνη της τουαλέτας το υγρό ήταν κίτρινο σαν λιωμένο βούτυρο. Η Καράλ δεν είχε τραβήξει το καζανάκι. Όταν τα δικά μου υγρά χτύπησαν την επιφάνεια του νερού, κάθισα και κοίταζα τις φυσαλίδες που έβγαιναν καθώς κατουρούσα· χάζευα το πώς τα υγρά μας ανακατεύονταν μέσα στη λεκάνη.*

1. **IV. Τα τσίσα ως αγάπη**

Ο Φίλιπ Ροθ στην *Πατρική κληρονομιά* περιγράφει πως ξεσκατίζει τον πατέρα του, ο οποίος πια είναι μεγάλος και χρειάζεται φροντίδα: *Νά, λοιπόν, ποια ήταν η κληρονομιά μου από τον πατέρα μου. Κι όχι επειδή το καθάρισμα είχε κάτι το συμβολικό, αλλά ακριβώς επειδή δεν είχε, επειδή δεν ήταν τίποτε λιγότερο και τίποτε περισσότερο από τη συγκεκριμένη βιωμένη πραγματικότητα. Αυτή ήταν η κληρονομιά από τον πατέρα μου: ούτε τα λεφτά ούτε τα τεφιλίν ούτε το κύπελλο του ξυρίσματος, αλλά τα σκατά.*

Ο Όζζυ, το σκυλί με το οποίο συζούσα για πάνω από δέκα χρόνια, τα τελευταία ένα-δυο χρόνια είχε θέματα ακράτειας. Ένας θεός ξέρει πόσες φορές πλύναμε καλύμματα καναπέδων, πόσες φορές καθαρίσαμε χαλιά, σεντόνια, πόσες φορές σφουγγαρίσαμε το πάτωμα. Μια βραδιά, ενώ κοιμόμουν μάλλον βαριά, μέσα στον ύπνο μου άλλαξα πλευρό. Με το που έστριψα το κορμί μου ένιωσα τα πλευρά μου, τα πόδια, τον κώλο μου να ακουμπάνε ή μάλλον να κολλάνε πάνω σε κάτι υγρό και ζεστό. Ο Όζζυ είχε κατουρήσει.

Ο Όζζυ πέθανε τον Δεκέμβριο. Καμιά φορά τώρα, όταν πάω στο συνοικιακό καφέ που είναι απέναντι απ' το μικρό παρκάκι που τον βγάζαμε βόλτα, κοιτάζω τα γνωστά μας σκυλιά με την παρέα τους που κάνουν την πρωινή τους γύρα. Τις προάλλες που τα κοίταζα με πλημμύρισε ένα ξαφνικό αίσθημα, βασικά μια παλαβή λαχτάρα. Να άλλαζα πλευρό και να κόλλαγα ολόκληρος πάνω στα τσίσα του. Να βρέχονταν η πλάτη, τα μπούτια, τα μπράτσα, τα μάγουλά μου. Να κολυμπούσα ολόκληρος στα ζεστά του τσίσα. Τι θαλπωρή, τι υγρή αγκαλιά, τι αγάπη αυτά τα τσίσα. Τα τσίσα η αγάπη. Η αγάπη τα τσίσα.

Αντιγράφω από τη σελίδα 102: *«Τζο;» ακούστηκε ένας ψίθυρος στα σκοτεινά. Πρέπει να με είχε πάρει πάλι ο ύπνος. Το μισό μου κορμί ήταν υγρό. Το δέρμα κάτω από τη μια μου πλευρά ήταν ζαρωμένο, μουσκεμένο. Οι γοφοί μου είχαν μουλιάσει, σαν να είχα μείνει πολλή ώρα στο νερό.*

«Καράλ;» ψιθύρισα.

Ξάπλωσε από πίσω μου στο στρώμα, αυτή τη φορά κοντά μου, γυμνή. Την ένιωσα που έκλαιγε. Γύρισα κι έψαξα να την βρω μες στο σκοτάδι, βρήκα το κεφάλι της, της χάιδεψα τα μαλλιά. Το κρανίο της ήταν βρεγμένο.

«Τι είναι αυτό;» ρώτησα.

Εκείνη δεν απάντησε. Το πάνω μισό του σώματός της ανεβοκατέβαινε με λυγμούς. Στην αρχή νόμιζα ότι ήμουν υγρή επειδή ήμουν ιδρωμένη, αλλά όταν ξύπνησα τελείως ένιωσα την ξινή, πικρή μυρωδιά των ούρων. Ένα λεπτό, ζεστό ρυάκι κυλούσε στον μηρό μου από το σώμα της Καράλ.

«Τι κάνεις;» είπα και ανασηκώθηκα. Το πουλόβερ και το εσώρουχό μου έσταζαν, το πάπλωμα ήταν ζεστό, υγρό και βαρύ από κάτω μου.

«Δεν μπορώ...» ψιθύρισε η Καράλ. Ένιωσα το υγρό στον μηρό μου να τρέχει με μεγαλύτερη δύναμη

λες κι εκείνη είχε εγκαταλείψει κάθε προσπάθεια να το συγκρατήσει. Κυλούσε ανάμεσα στα πόδια μου. «Δεν μπορώ... να κρατηθώ».

Ο Σπύρος Παπαδόπουλος(το βυτίο) σπούδασε (λίγη) νομική στην Κομοτηνή και (ακόμη πιο λίγη) δημοσιογραφία. Είναι συνεκδότης του περιοδικούYusra. Συμμετείχε στο radiobubble, το μπαχάρ, το thecricket.gr. Κυρίως διατηρούσε το blog tovytio.wordpress.com.

*Το βιβλίο της **Γιένι Βαλ** κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πλήθος. (Jenny Hval, *Ζυθοποιείο Μαργαριταριών*, μτφρ: Κρυστάλλη Γλυνιαδάκη, Αθήνα: Πλήθος, 2022)